

нормалізацію процесів збудження та гальмування в центральній нервовій системі тварин. Виявлено, що даний препарат не усуває високий ступінь агресії.

За застосування препарату побічних реакцій не виявлено.

Таким чином результати наших досліджень свідчать з одного боку про запит з боку господарів тварин щодо препаратів, які володіють заспокійливою дією, з другого боку про ефективність комплексних препаратів на основі хімічної та рослинної складової. Подальші дослідження в цій галузі можуть бути спрямовані на розробку вузьконаправленої спеціалізації корегуючих поведінку тварин препаратів в залежності від їх індивідуальних особливостей.

Бібліографічний список:

1. DeBora F. Horwitz (2005) BSAVA Manual of Canine and Feline Behavioural Medicine. – 368p.
2. Bonnie V. Beaver (2009) Canine behavior: Insights and answers. – 302p.
3. Barbara Handelman (2008) Canine Behavior: A Photo Illustrated Handbook. – 254p.

УДК636.09:616.97:636.7(477.54)

## РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ВЕНЕРИЧНОЇ САРКОМИ СЕРЕД БЕЗПРИТУЛЬНИХ СОБАК ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

**Лаптії О.П.**, кандидат ветеринарних наук, Державний біотехнологічний університет, м. Харків

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0992-3018>

В останні роки багато дослідників надали інформацію про випадки новоутворень доброякісного та злоякісного характеру в різних органах і тканинах свійських тварин. Отримані дані свідчать про зростання випадків діагностики новоутворень, що мають експансивний або інфільтруючий ріст у собак.

Пухлини виникають і розвиваються у вигляді окремих вогнищ із нормальних тканин організму й відрізняються від них особливістю свого росту – погіршеного диференціювання клітинного складу, необмеженим і відносно незалежним, «автономним» ростом; у випадках злоякісного бластогенезу характеризуються здатністю до інфільтративного росту, руйнуванням навколишніх тканин і метастазуванням. Важливою особливістю пухлинної патології є те, що ріст пухлин відбувається за рахунок розмноження власних клітин організму.

В останні роки стали більш частими випадки локалізації вогнищ ураження на слизовій оболонці носових ходів. Аде більш поширеними є пухлини статевих органів.

Венерична саркома є цікавою патологією сьогодення, за рахунок того, що вона притаманна для всіх представників сімейства собачих, не враховуючи виду та породну схильність. Венерична саркома належить до сарком м'яких тканин.

Існують різні думки вчених з приводу етіології цього захворювання. Деякий час збудником вважалась жива пухлинна клітина, що має змінений набір хромосом, передача якої здійснювалась при безпосередньому контакті, в тому числі при коїтусі, а також при вилизуванні та укусах ураженою пухлиною зоною. Деякі наукові дані стверджують, що збудником є вірус з сімейства Retroviridae, який провокує утворення сарком. Це дає змогу пояснити один з ознак захворювання – контагіозність та дозволяє говорити про інфекційну природу онкологічного процесу.

Об'єктом дослідження були собаки, що потрапляли до Комунального Підприємства «Центр поводження з тваринами» м. Харків з міста та області. Всі тварини при потрапленні проходили ряд карантинних заходів, у тому числі клінічний огляд та обов'язкове взяття крові для клінічного дослідження.

Протягом 2021 року було обстежено 368 собак віком від 2 до 10 років. У вольєрі деяких тварин, а саме у 32 собак, було виявлено крововиливи на підлозі. За клінічним оглядом було встановлено наявність видимих ознак прояву пухлини на статевих органах. Серед сук було виявлено у 9 тварин, та 23 кобелі. При дослідженні клінічних показників крові серед собак КП «ЦПТ» було помічено збільшення такого показника, як загальний білок та спостерігався лейкоцитоз. А в деяких випадках спостерігали нейтропенію.

У 26 собак, серед яких було 5 сук та 21 кобель, у яких відмічали зміни показників крові при візуальному огляді слизової оболонки статевих органів було помічено бугристі розрости тканини у вигляді пухлини. Також, всім іншим тваринам, без винятку, проведено огляду статевих органів, серед яких у 8 тварин (2 суки та 6 кобелів) було виявлено пухлини.

Клінічна діагностика венеричної трансмісивної саркоми дещо суб'єктивна, та потребує додаткових досліджень для виявлення чітких критеріїв для підтвердження остаточного діагнозу.

Для підтвердження діагнозу, в умовах лабораторії КП, було проведено цитологічне дослідження. Враховувались основні цитоморфологічні ознаки, а саме форма клітин і ядра, кількість і розміщення ядерця, наявність і інтенсивність вакуолізації. Були виявлені клітини, характерні для трансмісивної венеричної саркоми.

Таким чином, результати наших досліджень свідчать про те, що трансмісивна венерична саркома спостерігалася у собак віком від 3 до 6 років, і склала 18 % від обстежених тварин. Враховуючи широке розповсюдження даного захворювання рекомендуємо у всіх собак при клінічному огляді звертати увагу на характерну симптоматику і необхідність ранньої комплексної діагностики.

Бібліографічний список:

1. Гамота А.А. Пухлини тварин: етіологія, патогенез, діагностика, комплексна терапія / А.А. Гамота, В.І. Завірюха, Я.Г. Крупник, А.Р. Мисак. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2007. – 168 с.
2. Потоцький М. Пухлини сім'яників /М.Потоцький //Ветеринарна медицина України, 2009. - №3. – С.24.
3. Уайт Р. Онкологические заболевания мелких домашних животных. – М.: Аквариум, 2003. – С. 79-89.
4. Чехуна В.Ф.Опухоли мелких домашних животных/ В.Ф. Чехуна, А.И. Мазуркевич. – К.: Издательство «ДИА», 2001. – С. 45-92.
5. Morris J. Small Animal Oncology // Blackwell Science Ltd. – 2001. – № 1. – 304 p.
6. Utpal, D. Review of canine transmissible venereal sarcoma / D. Utpal, D. Kumar // Veterinary Research Communications, 2000. – № 24(8). – P. 545-556.

УДК 599.742.73:66.155.392-072.5

## ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ КРОВІ ЗА ІНФЕКЦІЙНОЇ ЛЕЙКЕМІЇ КОТІВ

**Хан А.Д.**, студентка факультету ветеринарної медицини, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

**Передера О.О.**, кандидат ветеринарних наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8613-6827>

Вірусна лейкемія котів - інфекційне захворювання котів, що зумовлене злякисними новоутвореннями у мієлоїдній та лімфоїдній тканинах, ураженням кровотворної системи, синдромом імунодефіциту та швидко прогресуючою анемією [1, 2].

FeLV – Feline leukemia virus – РНК-вмісний вірус, один з найпоширеніших збудників інфекційних захворювань серед котятчих, що передається контактно, аерогенно, аліментарно